

Hoe gezond is de geestelijke gezondheidszorg in België? De feiten achter de mythen

2013 /10
02 | 07 | 2013

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Psychische stoornissen zijn met 34% de grootste oorzaak van langdurige werkonbekwaamheid. 1 op 2 patiënten krijgt geen zorg. Slechts 1 op de 4 gepaste zorg. Zorg komt vaak te laat. Itinera roept op tot actie.

Het Itinera Institute brengt in het rapport “Hoe gezond is de geestelijke gezondheidszorg in België?” de tekortkomingen van de geestelijke gezondheidszorg in kaart. Psychische stoornissen zijn in België de belangrijkste oorzaak van invaliditeit, 27% van het langdurig ziekteverzuim kent een psychische oorzaak en de levensverwachting van psychiatrische patiënten is gemiddeld 15 jaar korter.

1 op de 2 patiënten krijgt geen zorg, slechts 25% ontvangt gepaste zorg. De zorg komt vaak te laat. België blijft wereldwijd koploper in het opnemen van patiënten in psychiatrische instellingen. België hinkt achterop en moet dringend overgaan tot actie.

Itinera pleit ervoor om de financiering van de gezondheidszorg fundamenteel bij te sturen, de zorg in de samenleving te integreren als alternatief voor opname van patiënten in psychiatrische instellingen, kwaliteit centraal te plaatsen in het eigenbelang van alle actoren, in te zetten op vroegtijdige detectie en tegemoet te komen aan werkelijke preventie- en zorgnoden.

Psychische stoornissen de grootste oorzaak van invaliditeit

Psychische stoornissen staan op nummer 1 met 34% als oorzaak van invaliditeit. Hierbij komen depressie, alcohol en dementie het meest voor. 27% van het ziekteverzuim boven de 15 dagen kent een psychische oorzaak. Psychisch onwelzijn is mede verantwoordelijk voor 25% van alle uitkeringen voor werkonbekwaamheid. Het presentisme, met een lagere productiviteit op het werk, is in België op vijf jaren tijd bijna verdubbeld bij mensen met een matige psychische aandoening. Hierdoor is België over het Europese gemiddelde gesprongen. Psychiatrische patiënten kennen gemiddeld een 15 jaar lagere levensverwachting, hoofdzakelijk als gevolg van lichamelijke oorzaken. Er is bovendien een sterke negatieve relatie van psychische stoornissen met de socio-economische status binnen de Belgische bevolking, met een 30 tot 70% intergenerationele component.

1 op de 2 patiënten krijgt geen zorg, slechts 1 op de 4 ontvangt gepaste zorg

In alle landen bestaat er een kloof tussen de zorgbehoefte en de invulling hiervan. In België krijgen 46% van de personen met een ernstige aandoening die een arts consulteren, geen medicatie noch therapie, concreet betekent dit dat ongeveer de helft geen behandeling krijgt. 25% krijgt enkel medicatie en 3,8% enkel therapie. Wachttijden in de geestelijke gezondheidszorg lopen voor sommige doelgroepen op tot een jaar.

Kwaliteit zorg voor verbetering vatbaar

De kwaliteit van de zorg voor ons psychisch welzijn is voor verbetering vatbaar. Enkele cijfers:

- Drie zelfdodingen per dag = **top drie** van Europa
- Bijna **20%** gebruik psychofarmaca
- Vlaanderen kent een opvallend hoog cijfer heropnames binnen 30 dagen in psychiatrische ziekenhuizen: **25%** bij schizofrenie, **20%** bij manische-depressie

- Problematische alcoholconsumptie **10%** en stijgend
- Langdurig verblijf oefent een negatieve invloed uit op de re-integratiekansen

België wereldwijd koploper in opname van patiënten in psychiatrische instellingen

De overheid doet inspanningen om het tij te keren onder de vorm van netwerkprojecten (artikel 107), state-of-the-art gerichte beleidsplannen (vb. zelfmoordpreventie) en de uitbouw van kwaliteitsindicatoren.

Maar het **geestelijke gezondheidszorgbudget** in België is ruim **één derde lager dan in de buurlanden**. Positieve terugverdieneffecten worden hierbij genegeerd. Al decennia torsen we de zwarte vlek van de internering mee. Na Japan is België op wereldschaal het land dat het meest vasthoudt aan het opnemen van patiënten in psychiatrische instellingen i.p.v. de zorg te integreren in de samenleving. De overheid gunt de patiënten wel de middelen voor verblijf in een psychiatrische instelling, maar in veel mindere mate om zulk verblijf te voorkomen of tijdig terug in de samenleving opgenomen te worden.

Integreer zorg in de samenleving als alternatief voor opname in psychiatrische instellingen

Verhef de geestelijke gezondheidszorg tot een volwaardig en normaal onderdeel van de samenleving dat het (reeds lang) had moeten zijn. Dit geldt voor ICT, innovatie, onderzoek en de rol van ervaringsdeskundigen. Converteer **één derde** van de psychiatrische bedden op korte termijn op een verantwoorde manier naar alternatieve zorgvormen binnen de samenleving zelf. De sleutel ligt bij de verschuiving in de **financiering en personeelsinzet** van zorgaanbieders, in de **eigen bijdragen** van patiënten, en in de responsabilisering van **onderwijs en werkgevers**.

Voor gedetailleerde informatie kan u de studie raadplegen op www.itinerainstitute.org

Voor meer info neem contact op met Pieter Van Herck (senior fellow Itinera Institute) 0498/751028